

گزارشی از تعاونیهای اسلامی

جمله داشتن محل برای تعاونی و وجود نیروی انسانی انجام میگیرد، در صورتیکه صلاحیت و شرایط متقاضی مورد تأیید مرکز قرار گیرد عضویت پذیرفته شده پس از آن متقاضی میتواند از امکانات مرکز استفاده نماید.

تهیه کالا

تعاونیهای اسلامی کالاهای مورد نیاز خود را از مرکز تعاونیها و مساجد تهیه میکنند این تعاونیها در صورتی میتوانند کالا را از بازار آزاد تهیه کنند که شرایط مرکز را که همان نحوه قیمت گذاری است رعایت نمایند.

نحوه قیمت گذاری

قیمت فروش کالاهایی که در فروشگاه های تعاونی اسلامی عرضه میشود از طرف مرکز تعیین میگردد و مسئولین تعاونیها موظف به رعایت نرخ تعیین شده میباشد نرخ اجناس این قبیل تعاونیها از فروشگاه های مشابه آزاد کمتر بوده و معمولاً بدین شکل محاسبه میشود:

۵٪ سود + قیمت تمام شده = نرخ اجناس

اساسی و ضروری مردم میشود که در بازار قیمت آن بالاست و مردم برای تهیه آن در مضیقه هستند هر زمان کالای بخصوصی که کمیاب شود و قیمت آن بالا رود مرکز فعالیت و هم خود را مصروف همان کالا خواهد نمود فی المثل اخیراً در زمیته توزیع میوه اقدام نموده است.

سرمایه مرکز بین ده الی یکصد میلیون ریال متغیر بوده و دیگر امکانات آن انبارهای کالا است که بصورت رایگان در اختیار مرکز گذاشته شده است.

تعاونیهای اسلامی فقط از نظر توزیع کالاهای کمیاب شعبات مرکز میباشد که تعداد آنها رو به کاهش است. بطوریکه مرکز تعاونیهای اسلامی در تاریخ ۶۰/۴/۵ بنا به اظهار مسئول اجرایی آن دارای ۸۵ شعبه و در تاریخ ۶۰/۹/۱۲ - ۶۰/۹/۲۸ شعبه بوده است.

نحوه تشکیل تعاونیهای اسلامی

این تعاونیها بنا به تحقیق مرکز تعاونیهای اسلامی و همچنین پیشنهادات اشخاص در نقاط مختلف شهرتاسیس میشود در این رابطه بررسیهایی در زمینه صلاحیت شخص متقاضی با توجه به امکانات وی که از

تشکیلات تعاونیهای اسلامی

تشکیلات تعاونیهای اسلامی شامل دو قسمت است

۱- مرکز تعاونیهای اسلامی

۲- تعاونیهای اسلامی

مرکز تعاونیهای اسلامی بصورت گروهی که اعضای آن آقایان حاج اکبر پیغمی، حاج علی ارشادینفر، علیرضا زینت، حاج حسن تهرانی، علیمحمد ختنی فر میباشند اداره میشود و مسئول اجرایی آنرا آقای ختنی فرد عبده دار هستند محل آن خیابان ۱۵ خرداد شرقی بود در جمهوری نو سابق نرسیده به خیابان ری مقابل بانک سپه کوچه کلاهدوزها پلاک ۲۳ است.

مرکز بر حسب امکانات خود که بیشتر از طریق صندوق های قرض الحسنه و اشخاص نیکوکار و غیر تامین میشود مبادرت به تهیه کالا از مراکز دولتی نظیر مرکز گسترش خدمات بازرگانی، سازمان تعاون شهر و روستا، شرکتها، بازار آزاد نمود مودر مواقع مقتضی کالاهایی که کمیاب میشود بین تعاونیهای اسلامی توزیع میگردد. بیشتر فعالیت مرکز مربوط به کالاهای

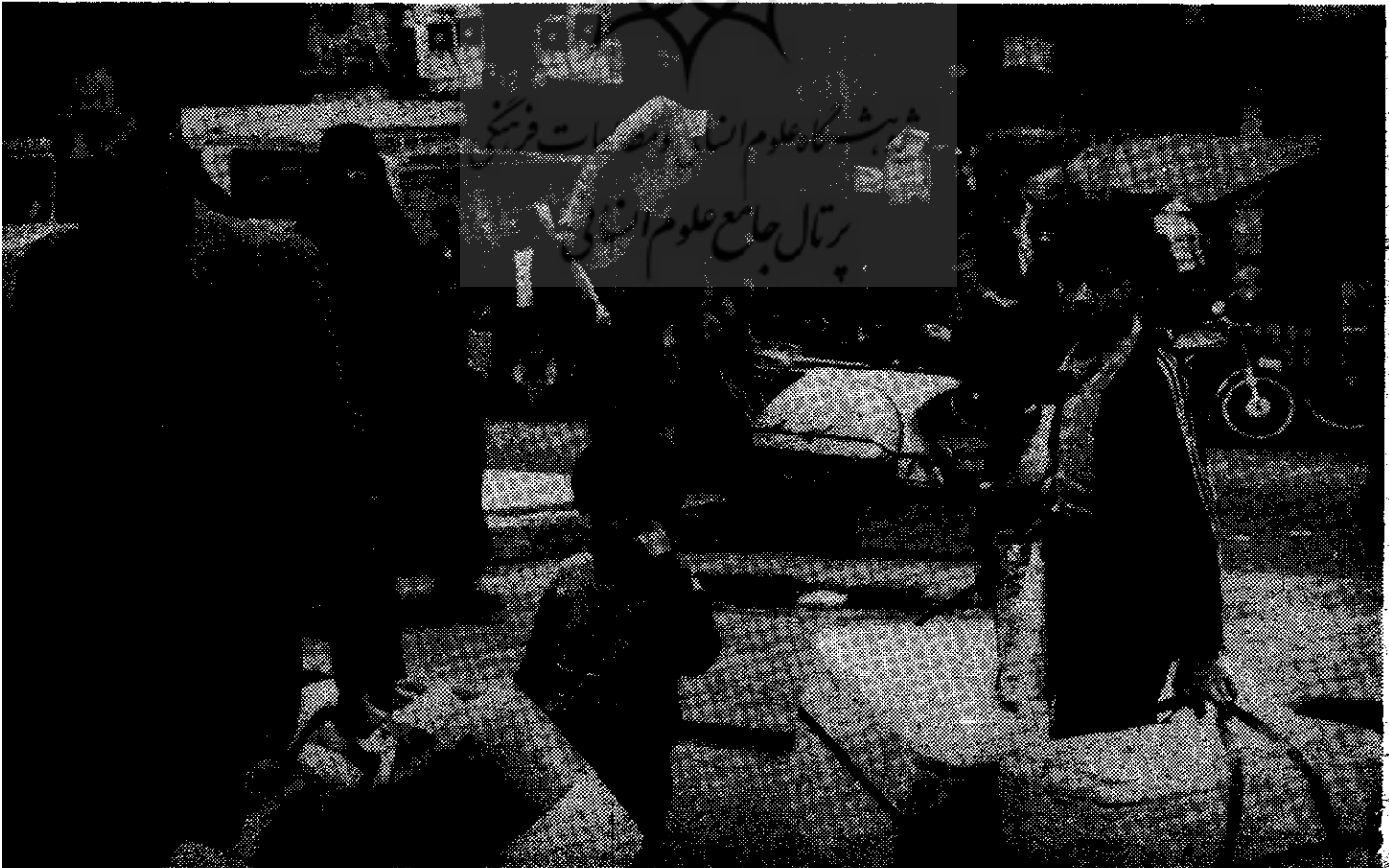

دیروز « تعاون » بود.

... و امروز نیز «تعاون» هست.

میراث علوم انسانی و معارف
پرتال جامع علوم انسانی

توزیع کالا

اجناس و کالاهای ضروری مردم در مقابل دفترچه یا کارت نفت مسجد محل توزیع میشود این رویه فقط برای کالاهای ضروری و کمیاب است ولی در مورد اجناسی که به وفور یافت میشود به هر میزان که متقاضیان درخواست کنند با توجه به امکانات به آنها تحویل میگردد.

نظارت بر کار تعاونیها

مرکز تعاونیهای اسلامی دارای بازرسانی است که بهنگام لزوم به فروشگاهها مراجعه نموده در صورت مشاهده تخلف و رعایت ننمودن شرایط مرکز رابطه آنها با مرکز قطع میگردد و مرکز بدون اعلام هرگونه دلیل و برهان از تحویل کالا خودداری خواهد کرد.

حسابداری و منابع مالی

تعاونیهای اسلامی بصورت نقدی از مرکز تعاونیها خرید میکنند و برای کالاهای اساسی و ضروری کمیاب فقط فهرستی از اسامی مشتریان و مقدار فروش به آنها تهیه مینمایند که در صورت درخواست مرکز یا بازرسان با آنها ارائه میگردد برخی از محاسن و مشکلات تعاونیهای اسلامی در جدول زیر منعکس میشود:

محاسن

- ۱- تعاونیهای اسلامی را خیلی ساده و بدون تشریفات اداری در اسرع وقت میتوان تشکیل داد.
- ۲- با توجه به اینکه بابت محل فروشگاه و کارکنان آن هیچگونه هزینههای پرداخت نمیشود کالاها ارزانتر از فروشگاههای دیگر عرضه میگردد بعبارت دیگر هزینههای مذکور از محل ۵٪ سود تامین میگردد.
- ۳- عامل توزیع کالا بهترین ضمانت اجرایی برای کنترل نرخ توسط مرکز

تعاونیهاست (این عامل فقط تا زمانیکه بهر علت کمبود کالا وجود دارد میتواند اعمال گردد)

مشکلات

- ۱- مردم در تشکیل این تعاونیها نقشی ندارند.
- ۲- حسابداری آنها به روش دهکهای بقالی انجام میگردد که در صورت گسترش عملیات جویگوی موسسه نخواهد بود.
- ۳- گسترش و توسعه و بقای این قبیل تعاونیها بستگی تام به اداره صاحب موسسه دارد.
- ۴- چون نظارت بر این تعاونیها توسط مرکز انجام میشود با گسترش آنها ادامه این امر بسیار دشوار خواهد بود.

۵- تهیه کالا و تامین آن برای ایمن تعاونیها آنهم در حجم گسترده امکان پذیر نخواهد بود.

۶- بعلت نداشتن اساسنامه و آئین نامه های واحد دقیقاً کنترل آنها امکان پذیر نبوده و در حال حاضر نیز هیچیک از سازمانهای تعاونی - تعاونیهای مذکور را زیر پوشش خود ندارند.

۷- محل و ساختمان هر یک از فروشگاههای تعاونیهای اسلامی از آن کسی است که خود نیز در آن مشغول کار میباشد و هزینه های آن از این بابت از محل ۵٪ سود تامین میگردد.

در اختیار گذاشتن فروشگاه و کارکنان آن از طرف صاحب موسسه برای فعالیت تعاونی تا زمانی ادامه دارد که کالاها و مواد مصرفی کمیاب بوده و احیاناً با قیمت نازلی توسط مراجع ذیصلاح در اختیار گذاشته شود بمحض اینکه کالا رسانی از طرف مرکز تعاونیها بهر علتی قطع گردد ادامه کار تعاونیهای اسلامی نیز تعطیل خواهد شد بعبارت دیگر چون این قبیل تعاونیها

نه جواز کسب دارند و نه قانون و مقررات خاصی حاکم بر کار آنهاست هر اندازه از طرف دولت بآنها کمک بشود کمکها اصولی نبوده با گذشت زمان در بلند مدت بجای اینکه اینگونه کمکها در جهت تحقیق هر چه بیشتر هدفهای تعاونی باشد احتمالاً نتیجه عکس را خواهد داشت.

باغنی ترشدن صاحب موسسه و برداشته شدن موانع فعلی از جمله پروانه کسب و کمبود کالا صاحب فروشگاه ارتباط خود را با مرکز تعاونیهای اسلامی قطع نموده و نه تنها اینکار خود را در جهت اهداف تعاونی ادامه نمیدهد بلکه احتمالاً باعث افزایش تصنیفی قیمتها نیز میگردد.

تعاونیهای مصرف محلی

تعاونیهای مصرف محلی با عضویت ساکنین محله های مختلف شهرها تشکیل میشوند فی المثل در مورد تهران که به ۳۴۱ محله تقسیم گردیده است برای هر محله یک شرکت تعاونی تشکیل شده یا میشود مطابق تقسیم بندی شهرها محدوده عملیات هر شرکت شمالاً - غرباً - جنوباً و شرقاً بطور دقیق مشخص و اساسنامه تعاونیها در مجمع عمومی موسس بتایید اعضاء شرکت میرسد و تمام اعضاء نیز از مصوبات مجمع عمومی را که اکثریت به تصویب رسانیدمانند تبعیت خواهند نمود. و هیئت مدیره و مدیرعامل و بازرسان تعاونیها موظف به اجرای مصوبات مجمع عمومی میباشند.

تا تاریخ ۲۸/۹/۱۳۶۰ تعداد ۲۰۶ شرکت تعاونی مصرف محلی در تهران تشکیل گردیده و کار خود را رسماً آغاز نمودمانند و حدود ۹۸ شرکت دیگر در شرف تاسیس میباشند که مرتباً تعداد و حجم فعالیت آنها رو به افزایش است تعاونیهای مصرف محلی طبق اساسنامه ای که مطابقت کامل با اصول تعاونی دارد فعالیت دارند و در ضمن آئین نامه های داخلی آنها از جمله آئین نامه های

اعلی آنها از جمله آئین نامه های استخدامی، معاملات، اختیارات هیئت مدیره، مدیر عامل، معاملات هیئت مدیره با شرکت مدون و هم آهنگ میباشد.

بمنظور حفظ هم آهنگی، پیشرفت و توسعه تعاونیهای یاد شده قبل از تشکیل آنها دوره های آموزشی متعددی از جمله دوره های آموزشی جهت هیئت های موسس تعاونیها همه هفته در مرکز مطالعات و آموزش تعاون اسلامی و همچنین بطور مستمر در مساجد و تکایا برای نیروی بالقوه تعاونیها که محل تجمع مردم جهت فرایض دینی و سیاسی است توسط برادران همکار انجام میگردد.

علاوه بر این بعد از تشکیل و ثبت تعاونیها در مراجع ذیربط دفتر آموزش و ترویج تعاون سازمان مرکزی تعاون کشور دوره های آموزشی متعددی برای گروههای مختلف از جمله دوره های آموزشی جهت کادر شاغل در تعاونیها (حسابداران، انبارداران، فروشندگان) و مدیران و بازرسان تعاونیها نیز بر حسب نیاز برگزار مینماید در این دوره های آموزشی جنبه های نظری و عملی نگارگران تعاون آموزش داده میشود که باعث افزایش کارایی و بارده تعاونیها خواهد شد.

مقایسه تعاونیهای اسلامی

و شرکتهای تعاونی مصرف محلی

تعاونیهای اسلامی

تعاونیهای اسلامی در قالب مفهوم تعاون بمعنی اعم کلمه تشکیل شده اند و ضوابط و مقررات مدونی که بتواند این قبیل تعاونیها را از انحرافات احتمالی جلوگیری نماید وجود ندارد.

تعاونیهای اسلامی بعلت نداشتن اساسنامه و ضوابط و مقررات منظم و تدوین شده شده، هر یک از آنها بر حسب سلیقه و

میل و اراده صاحب موسسه اداره میشوند و هم آهنگی بین واحدهای مختلف که لازمه پیشرفت و توسعه نهضت تعاون است نمیتواند نمیتواند عینیت داشته باشد.

تعاونیهای مصرف محلی

تعاونیهای مصرف محلی در قالب مفهوم تعاون بمعنی اخص کلمه تشکیل شده اند و ضوابط و مقررات مدون برای این قبیل تعاونیها از طریق سازمان مرکزی تعاون کشور اعمال میگردد که میتواند از هرگونه انحرافات احتمالی جلوگیری نماید.

تعاونیهای مصرف محلی بعلت داشتن اساسنامه و ضوابط و مقررات واحد که منتج از اصول و قانون شرکتهای تعاونی است دقیقاً کنترل آنها امکان پذیر است و همین امر باعث توسعه و پیشرفت این واحدهای مردمی میگردد.

نتیجه

مردم در تشکیل تعاونیهای اسلامی به صورت فعلی نقشی ندارند اگر بخواهیم اصالت آنها را به همانگونه ای که در زمان انقلاب عمل کرده اند حفظ کنیم سازمانهای دولتی یا گروهی تحت هر عنوان ناپستی در امور آنها دخالت نمایند و برای آنها خط و مشی تعیین کنند زیرا اینگونه تعاونیها بمقتضای زمان و مکان بوجود

میآیند و قانون و مقررات بر آنها حاکم نیست و پس از سپری شدن موقعت خاص فعالیت آنها نیز پایان می پذیرد.

اما شرکتهای تعاونی مصرف محلی بر اساس ضوابط و مقررات مربوط به تعاونیها تشکیل میشوند. ضوابط و مقررات عبارت است از نقش دادن به توده مردم در تاسیس تعاونیها و انتخاب مدیران و بازرسان در مجمع عمومی بر اساس هر عضو یکرای میباشد نتیجتاً تشکیل و اداره امور و نظارت بر اعمال اینگونه تعاونیها بعد از مردم است و سازمانهای تعاونی نظیر سازمان مرکزی تعاون کشور نظارت دارند بر اینکه مقررات و ضوابط مربوط به تعاونیها که همان اداره امور تعاونیها بروش دموکراسی است اجرا گردد و آن دسته از موسسات که تحت عنوان نام تعاون عطلیات آنها مخالف اهداف تعاونی است جلوگیری شود.

بنابه دلایلی که ذکر شد و همچنین آمار تعاونیهای اسلامی و مصرف محلی در تاریخهای مختلف مبین این نظریه است که تعاونیهای اسلامی به شکل کنونی نمیتوانند دوام و بقائی داشته باشند. با مرتفع شدن کمبود کالا بتدریج فعالیت آنها کاسته خواهد شد.

بالعکس شرکتهای تعاونی مصرف محلی از نظر کمی و کیفی دارای رشد قابل ملاحظه ای میباشد با امان نظر بیشتر بخصوص جنبه تدارکاتی و حمایت اصولی از طرف دولت اینگونه نهادهای مردمی میتوانند در تحقق اهداف تعاون پیش از بهش موثر و مفید واقع گردند.

تعاونیهای مصرف محلی نظر باینکه از نظر حوزه عمل دارای هم آهنگی خاصی میباشد در کم کردن فاصله تولید به مصرف کوتاه کردن دست واسطه و دلال و جلوگیری از افزایش بی رویه قیمتها و همچنین توزیع عادلانه کالاها و مواد مصرفی میتوانند نقش مهمی را ایفاء نمایند.